



Archeologienota

Dendermonde, Zandvoortstraat
Hamsesteenweg
Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies.....	2
2.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	2
2.2	Waardering archeologische vindplaatsen	2
2.3	Impactbepaling	3
2.4	Bepalingen van de maatregelen	3
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	3
2.4.2	Volledigheid van het (voor)onderzoek	4

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Archeologienota Dendermonde, Zandvoortstraat Hamsessteenweg
Ligging	Zandvoortstraat-Hamsessteenweg, deelgemeente Grembergen, gemeente Dendermonde, provincie Oost-Vlaanderen
Kadaster	Gemeente Dendermonde, Afdeling 4, Sectie A, Percelen 53A, 54B (deels) en 55D (deels)
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-0494
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2021C474)
Bewaarplaats archief	BAAC Vlaanderen

Actoren

Auteur	Delphine Saelens
Betrokken actoren	Tanja Boudry
Betrokken derden	Niet van toepassing

Plangebied

Oppervlakte plangebied	9.445 m ²
Kartering gewestplan	0900 – agrarisch gebied

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het plangebied heeft op basis van het historisch kaartmateriaal een permanent agrarisch karakter gehad, met uitzondering van het uiterste zuidwestelijke deel van het terrein dat tussen 2008 en 2014 verhard werd voor de aanleg van een compostcentrum.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- **Paleolandschappelijke ligging:** Het plangebied ligt ten noorden van Grembergen in een overwegend agrarisch landschap. Hoewel menselijke occupatie ter hoogte van dit landschap (nabij de Scheldevallei en andere waterlopen en in de buurt van enkele hogere zandruggen in de omgeving) reeds mogelijk is in de steentijd, zijn er slechts enkele steentijdvondsten gekend in de ruimere omgeving rondom het plangebied. Deze vondsten werden niet in situ aangetroffen. De landschappelijk situatie van het plangebied, nabij de riviervallei, maakt dit een gunstige locatie voor de aanwezigheid van nederzettingen. Echter, het is mogelijk dat de bewoningssites zich meer nabij hogere zandige ruggen bevond ten noorden van het plangebied en ten zuiden nabij het dorpscentrum van Grembergen. Het plangebied ligt op de linkeroever op ca. 1,5 tot 2,5 km van de Schelde. Het plangebied zelf ligt in een overwegend laag, vlak landschap, doorweven door kleine waterwegen. Ten noorden is de zandrug van Zele aanwezig. Ten zuiden, ter hoogte van het dorpscentrum van Grembergen is een zandige heuvel aanwezig. Ter hoogte van het plangebied komen matig natte zandbodems voor.
- **Cartografische bronnen:** Op basis van het beschikbare historische kaartmateriaal heeft het plangebied een permanent agrarisch karakter gehad met uitzondering van het uiterste zuidwestelijke deel dat tussen 2008 en 2014 verhard was. De bewoning situeerde zich op het historisch kaartmateriaal ten zuiden langsheen de Oude Molenstraat.
- **CAI en ander archeologisch onderzoek:** Er zijn slechts weinig CAI-waarden gekend rondom het plangebied. De meeste waarden zijn op basis van kaartstudies geïdentificeerd en zijn te dateren in de 18^e eeuw. Het betreft in dit geval enkele molens en walgrachtsites. In het dorpscentrum van Grembergen is bij een opgraving te Klein Zand een late bronstijd tot vroege ijzertijd site aangetroffen waarbij gebouwplattegronden, greppels en waterputten aangetroffen werden. Daarnaast werden hier ook enkele Romeinse brandresten opgegraven, naast Romeins aardewerk. Er werden tot slot ook enkele artefacten uit de steentijden en de late middeleeuwen aangetroffen.
- **Gekende verstoring:** Enkel het uiterste zuidwesten van het plangebied is in het voorbije decennium verhard. Het overige terrein heeft steeds een agrarisch karakter gehad en deed (tot op heden) dienst als akkerland.
- **Geplande verstoring:** Op het terrein wordt een loods en woning gerealiseerd en wordt een grote zone verhard. Daarnaast worden enkele kleinere ingrepen voorzien waaronder een wadi, waterput, septische put en infiltratiegrachten.

Concluderend kan er een verhoogde verwachting opgesteld worden voor in situ steentijd artefactensites. Hoewel er geen in situ steentijdsites gekend zijn in de onmiddellijke omgeving, zijn er wel enkele vuursteentijdvondsten gekend in de omgeving rondom het plangebied. Bijkomend vormt de landschappelijke ligging van het plangebied voor een gunstige locatie voor het aantreffen van

steentijdsites. Daarnaast kan er ook een verhoogde verwachting opgesteld worden voor sporensites van de metaaltijden.

Na afloop van het landschappelijke bodemonderzoek kon deze verwachting bijgeschaafd worden. Alle boringen kenden een verstoord AC-profiel bestaande uit een bouwvoor, en verploegde/verstoorde AC-horizont op onverstoorde moederbodem. Een vergelijking tussen de bovengrens van de verploegde/verstoorde AC-horizont en die van de onverstoorde moederbodem doen vermoeden dat er sprake is van een aftopping van ca. 20 cm. Aangezien er geen sprake is van intacte complexe bodemopbouw en de moederbodem relatief sterk is afgetopt, kan de archeologische verwachting, voor zowel steentijd als recentere perioden, worden bijgesteld naar **laag tot zeer laag**.

2.3 Impactbepaling

Op onderstaande tabel worden de geplande ingrepen en hun verstoringsdieptes weergegeven.

Tabel 1: Impact ingrepen met verstoringsdieptes

INGREEP	OPP	VERSTORINGSDIEPTES	
		ONDER (EXCLUSIEF BUFFER)*	MAAIVELD
VERHARDING	3.856 m ²	40 cm	
FUNDERINGSPLAAT LOODS	1.839 m ²	35 cm	
FUNDERINGSPLAAT WONING	142 m ²	30 cm	
WADI	325 m ²	100 cm	
INFILTRATIEGRACHTEN	260 m (lengte)	100 cm	
AANLSUITING WADI OP BOSBEEK	Ca. 4,5 m ²	100 cm	
GROENZONE/GROENBUFFER	Ca. 2.486 m ²	0	

*Hierbij dient rekening gehouden te worden met een buffer van ca. 20 cm. Er moet rekening gehouden worden met het feit dat tijdens het uitvoeren van de geplande diepte van de ingreep steeds wat dieper verstoord wordt door de werken (compactie e.d.).

Naast bovenstaande ingrepen worden ook nog rioleringswerken uitgevoerd die zeer lokaal een diepere verstoring teweeg zullen brengen. Er worden een septische put van 2 m² en een regenwaterput van 8 m² voorzien die een verstoring tot 2,5 meter onder het maaiveld zullen veroorzaken.

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Gezien tijdens het landschappelijk bodemonderzoek geen steentijdpotentieel kon vastgesteld worden, is verder onderzoek naar **steentijdsites** niet aan de orde.

Het bodemonderzoek wees uit dat de bovenste 20 cm van de moederbodem afgetopt is. De onverstoorde moederbodem kon pas op een diepte van 60 cm onder het maaiveld vastgesteld worden. De resultaten van het bodemonderzoek dienen teruggekoppeld te worden aan de geplande werken om het kennispotentieel in te schatten bij verder onderzoek naar **sporensites**. De grootste verstoringsoppervlaktes binnen het plangebied (verharding, funderingsplaten en groenzone) reiken niet tot de onverstoorde moederbodem. De maximale verstoringsdiepte (ter hoogte van de verharding) bedraagt namelijk 40 cm, met een buffer 60 cm. Enkel lokaal worden enkele diepere

verstoringen gepland, waaronder de wadi, infiltratiegrachten en de septische put en regenwaterput. Deze zijn echter te beperkt in oppervlakte waardoor geen nuttige kenniswinst bereikt kan worden bij verder onderzoek

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹ is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. **Verder vooronderzoek is niet aangewezen.**

¹ ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN 2020 fig.3